

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

21 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Nicolae Gordilă,

Judecători – Ion Guzun, Elena Covalenco, Liliana Catan, Iurie Diaconu,

juducând în ședință, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Ropot Veaceslav în numele inculpatei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 mai 2017, în cauza penală în privința lui

Minasian Eleonora, născută la XXXXX,
originară și locuitoare XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 24.03.2017 - 13.04.2017;

instanța de apel: 04.05.2017 -31.05.2017;

instanța de recurs: 24.08.2017 - 21.11.2017;

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală a fost legal executată.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție asupra recursului în cauză în baza actelor din dosar,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 13 aprilie 2017, cauza fiind examinată în procedură simplificată, conform art. 364¹ Cod procedură penală, Minasian Eleonora a fost recunoscută vinovată în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 362 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 375 unități convenționale.

În baza art. 105 Cod penal, s-a dispus expulzarea lui Minasian Eleonora de pe teritoriul Republicii Moldova după intrarea în vigoare a prezentei sentințe și plasarea acesteia pe un termen de 30 zile în Centrul de Plasament temporar al străinilor al Biroului Migrație și Azil al Ministerului Afacerilor Interne.

2. Pentru a se pronunța prin sentință, instanța de fond a stabilit că, inculpata Minasian Eleonora la 16 februarie 2017, ora 16:30, a trecut ilegal frontiera de stat din Republica Moldova în România, traversând peste podul de gheață format pe râul Prut, prin regiunea semnelui de frontieră 1054 amonte 300 metri din extravilanul s. Sculeni, r-nul Ungheni.

3. Nefiind de acord cu sentința în cauză, avocatul Ropot Veaceslav în numele inculpatei Minasian Eleonora, a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri prin care ultima să fie achitată de învinuirea înaintată.

În motivarea cererii declarate, apelantul a invocat că, inculpata cade sub incidența prevederilor art. 9 alin. (2) al Legii nr.270 din 18.12.2008 privind azilul în Republica Moldova, care stipulează că „*solicitanții de azil nu vor fi sancționați pentru intrare sau ședere ilegală pe teritoriul Republicii Moldova*”.

Mai mult, a indicat că, instanța de fond nu și-a realizat obligația legală de a verifica dacă sunt sau nu întrunite elementele infracțiunii, ținând cont de prevederile exprese ale art. 362 alin. (1) Cod procedură penală, totodată, inculpata urmează a fi achitată pe motiv, că există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei și că nu există faptul infracțiunii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 mai 2017, a fost respins apelul declarat de către avocatul Ropot Veaceslav în numele inculpatei Minasian Eleonora ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței atacate.

4.1. În motivarea deciziei instanța de apel a constatat că, starea de fapt și de drept se află în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către instanța de fond, prin care nu s-au constatat temeieri de casare a sentinței.

Totodată, instanța de apel a menționat că, temeinicia sentinței a fost verificată reieșind din argumentele aduse de către autorul apelului în raport cu materialul probant acumulat și cu cadrul legal existent.

Atât la faza urmăririi penale, cât și în instanța de fond, și cea de apel inculpata Minasian Eleonora a recunoscut fapta săvârșită, depunând sub jurământ declarații consecutive referitor la cele comise, acestea coroborând întru tot cu restul probelor administrate pe caz, ce se conțin în rechizitoriul din dosarul penal și care au fost reflectate în partea descriptivă a sentinței printre care, probele verbale: *declarațiile inculpatei Minasian Eleonora (f.d.51) și probele scrise: declarațiile martorului Verdian V. (f.d.8), procesul-verbal de cercetare la fața locului din 16.02.2017 (f.d.5), procesul-verbal de consemnare a circumstanțelor constatate din 16.02.2017 (f.d.4), procesul-verbal de primire-predare a persoanelor din 16.02.2017 (f.d.7).*

Cât privește pedeapsa aplicată inculpatei, instanța de apel a indicat că, în privința inculpatei corect a fost stabilită pedeapsă sub formă de amendă, aceasta fiind necesară în raport cu acțiunile comise și pericolul social al faptelor. Pedeapsa aplicată de instanța de fond este una echitabilă și legală, s-a ținut cont de gravitatea, scopul și motivul infracțiunii săvârșite, personalitatea celei vinovate,

circumstanțele atenuante și agravante, condițiile acesteia de viață, existența a trei copii minori la întreținere și influența pedepsei asupra corectării și reeducării ei.

În argumentarea acestei soluții instanța a apelat la faptul că, infracțiunea de trecere ilegală a frontierei de stat atentează asupra relațiilor de vecinătate cu alt stat și reprezintă o formă gravă de încălcare a normelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Potrivit materialelor cauzei, Minasian Eleonora a săvârșit o infracțiune ușoară, cu intenție, despre care știa cu certitudine că încalcă legislația Republicii Moldova și a României.

De asemenea, instanța de apel a indicat că, instanța de fond corect a luat în considerație comportamentul inculpatei în cadrul cauzei penale, atitudinea ei față de fapta comisă, influența pedepsei asupra corectării și reeducării, de posibilitatea corectării acesteia în condițiile stabilirii unei pedepse penale sub formă de amendă.

Totodată, instanța de apel a menționat că, după declararea apelului, la 02.05.2017 a parvenit cererea avocatului Roșca Rodica, care a solicitat anexarea la materialele cauzei a dovezii de achitare a amenzii penale de către inculpată, și anume, bonul de încasare a numerarului nr. 1JES-0000 din 14.04.2017, din care rezultă, că amenda stabilită prin sentință a fost achitată conform prevederilor art. 64 alin. 3¹ Cod penal în sumă de 9 375 lei.

Instanța de apel a concluzionat că, partea apărării a interpretat eronat legislația națională și internațională ce ține de refugiați și solicitanții de azil, precum și practica judiciară. Speța dată se referă la trecerea ilegală a frontierei de stat, cu ieșirea din Republica Moldova spre România, dar nu cu intrarea sau șederea ilegală pe teritoriul Republicii Moldova.

Normele la care face referință partea apărării în apel, cum sunt Constituția Republicii Moldova, Legile nr.270 din 18.12.2008, nr.677 din 23.11.2001, Convenția din 28.07.1951 și normele de procedură-penale, precum și practica judiciară națională, nu vin în contradicție cu învinuirea imputată inculpatei și pentru care a fost condamnată.

Mai mult, Minasian Eleonora a solicitat azil la 28.03.2017, adică după comiterea infracțiunii din 16.02.2017.

Astfel, instanța de apel a interpretat că, avocatul a încercat să schimbe poziția inculpatei față de cea inițială, interpretând eronat circumstanțele cauzei, legislația în acest sens și practica judiciară.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Ropot Veaceslav în numele inculpatei Minasian Eleonora, în temeiurile art. 427

alin. (1) pct. 4), 5), 8) Cod de procedură penală, prin care solicită casarea deciziei, rejudicarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpata să fie achitată de învinuirea adusă.

Recurentul indică că, instanța de apel a privat-o pe inculpata de dreptul la un proces echitabil, deoarece aceasta din motive temeinice a lipsit de la singura ședință a instanței de apel din 31 mai 2017.

Mai mult, avocatul susține că instanța de apel neîntemeiat a admis solicitarea avocatului din oficiu Munteanu Violina, pentru a o reprezenta în ședința de judecată deoarece acestea avea un avocat contractat, or avocatul din oficiu nu a intrat în esența problemei și nici nu a avut o pregătire în acest sens.

Totodată, recurentul susține că, instanțele anterioare incorect i-au aplicat inculpatei art. 105 Cod penal, expulzarea acesteia, deoarece ultima este în proces de examinare a cererii cu privire la azil.

5.1. Asupra recursului a prezentat referință procurorul care s-a expus pentru inadmisibilitatea acestuia, deoarece criticele formulate de autorul recursului nu sunt motivate sub aspectul casării hotărârii recurate ca fiind ilegală, or reaprecierea probelor nu se încadrează în prevederile art. 427 Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 4), 5) și 8) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în situația când judecata a avut loc fără participarea apărătorului, când participarea lui era obligatorie potrivit legii, când cauza a fost judecată în apel fără citarea legală a unei părți, când nu au fost întrunite elementele infracțiunii imputate.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se reține că instanța de apel a comis următoarea eroare de drept. Potrivit art. 6. alin. 3. lit. c) din CEDO, orice acuzat are, în special, dreptul să fie asistat de un apărător ales de el.

În corespundere cu art. 66 alin. (1), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul la apărare. Instanța de judecată îi asigură inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele

neinterzise de lege. Inculpatul, are dreptul din momentul punerii sub învinuire, să aibă asistența unui apărător ales de el.

Conform art. 70 alin. (7) pct. 3) Cod de procedură penală, pentru confirmarea calității și împuternicirilor sale, apărătorul prezintă instanței mandatul biroului de avocați.

În corespundere cu art. 236 alin. (1), 242 alin. (1) Cod de procedură penală, chemarea unei persoane în față instanței de judecată se face prin citație scrisă. Dovada de primire a citației trebuie să cuprindă, inclusiv, calitatea procesuală a persoanei citate, data pentru care este citată, data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui ce înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și a semnăturii persoanei căreia i s-a înmânat citația, precum și indicarea calității acesteia.

Potrivit art. 412 alin. (3), (5) și (7) Cod de procedură penală, judecarea apelului se face cu citarea părților. Neprezentarea părților legal citate în instanța de apel nu împiedică examinarea cauzei.

La judecarea apelului, participarea apărătorului este obligatorie. Conform art. 414 alin. (6) Cod de procedură penală, instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Astfel, Colegiul penal lărgit conchide că, deși inculpata cu apărătorul acestuia au fost citați legal la 12 mai 2017, nu s-au prezentat în ședința judiciară a instanței de apel din 31 mai 2017, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței menționate, instanța de apel neîntemeiat a înlăturat avocatul Ropot Veaceslav care era contractat de către inculpată și a solicitat nefondat un avocat din oficiu pentru ultima, or Minasian Eleonora nu a renunțat la avocatul contractat.

Mai mult, Colegiul penal lărgit reține că, avocatul din oficiu nu a consultat-o pe inculpata Minasian Eleonora, ignorând faptul că ultima a fost lipsită de o apărare efectivă, în acest sens Colegiul penal lărgit face trimitere la jurisprudența Curții de la Strasbourg, cauza Daud v. Portugalia (*cererea nr. 22600/93*) în care a fost constatată încălcarea art. 6 § 3, paragraful 42, în situația în care apărătorul nu sesizează instanța cu privire la lipsa condițiilor pentru a studia suficient de bine dosarul și pentru a pregăti, împreună cu clientul său, apărarea, instanța trebuie să manifeste inițiativă, să nu rămână pasivă și să amâne dezbaterile pentru ca apărarea să poată fi asigurată în condiții optime. Această preocupare pe care trebuie să o aibă instanța pentru realizarea unei apărări efective și eficiente apare

în viziunea Curții ca fiind o obligație importantă a judecătorilor impusă, în egală măsură, de prevederile Convenției.

De altfel, în această hotărâre, la paragraful 38, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat faptul că, drepturile garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale trebuie să fie concrete și efective, iar nu drepturi teoretice și iluzorii, astfel că, autorităților naționale li se cere să intervină dacă nu s-a asigurat în mod evident dreptul de reprezentare prin avocat sau dacă au luat cunoștință de lipsa de apărare în alt mod.

Colegiul penal lărgit reține că, jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului conturează extrem de elocvent dimensiunile reale ale dreptului la apărare și obligațiile organelor judiciare în asigurarea unei efective realizări a acestui drept, așa încât, instanța de judecată are obligația să înlăture orice manifestare de superficialitate și formalism în ceea ce privește respectarea dreptului la apărare.

Astfel, Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel prin faptul că judecând cauza respectivă doar într-o singură ședința judiciară a hotărât vinovăția inculpatei în lipsa acesteia și nefondat a înlocuit apărătorul contractat de către ultima, a lipsit-o pe Minasian Eleonora de dreptul la o apărare efectivă.

Circumstanțele expuse denotă în mod lucid că, instanța de apel nu a judecat apelul declarat în condițiile legii, deoarece a judecat cauza fără participarea apărătorului ales, participarea lui fiind obligatorie potrivit legii, a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este unul întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept, prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 4), 5) și 6) Cod de procedură penală, și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului de pe rol, casării totale a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să se expună asupra aplicării art. 105 Cod

penal în cazul în care inculpata a solicitat azil în Republica Moldova, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

admite recursul ordinar declarat de către avocatul Ropot Veaceslav în numele inculpatei, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 31 mai 2017, în cauza penală în privința lui Minasian Eleonora, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac, publicată integral la *12 decembrie 2017*.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Ion Guzun

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu